

سۇئال

ئىمام مەھدېنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى توغرىسىدا بايان قىلىنغان ھەدىس سەھىھمۇ ياكى سەھىھ ئەمەسمۇ؟. دوستلىرىمىدىن بىرى ئۇ ھەقتە كەلگەن ھەدىسنى سەھىھ ئەمەس بەلكى زەئىپ ھەدىس دەيدۇ. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان جانابى ئاللاھ تائالاغا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرىغا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئىمام مەھدېنىڭ ئاخىر زاماندا يەنى قىيامەتتىن بۇرۇن ئاشكارا بولىدىغانلىقىنى ئىسپاتلايدىغان نۇرغۇن سەھىھ ھەدىسلەر بايان قىلىندى. مەھدى ئەلەيھىسسالام ئاخىر زاماندا ئاشكارا بولىدۇ، ئۇ بولسىمۇ قىيامەتنىڭ ئالامەتلىرى ۋە يېقىنلاشقانلىقىنىڭ ئىپادىسىدۇر. بۇ ھەقتە بايان قىلىنغان ھەدىسلەرنىڭ بەزىسىنى تۆۋەندە بايان قىلىمىز:

1- ئەبۇ سەئىد ئەلخۇدرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «**مەھدى ئاخىر زاماندا مېنىڭ ئۈممىتىمدىن ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئاللاھ تائالا ئۇلارغا كۆپ يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، زېمىندىن كۆپلەپ مول-ھوسۇل ئېلىنىدۇ، مال-دۇنيا كۆپىيىدۇ، چارۋىلار ھەددىدىن زىيادە كۆپىيىپ كېتىدۇ، ئۈممەت كۈچلىنىدۇ، مەھدى ئۇلار بىلەن يەتتە ياكى سەككىز يىل بىرگە ياشايدۇ.**» [ھاكىم مۇستەدرەك ناملىق ئەسىرى 4-توم 557-558-بەتلەردە، بۇ ھەدىسنى ئىسنادى سەھىھ، ئەمما بۇخارىي ۋە مۇسلىم بايان قىلمىغان دەپ قەيت قىلىدۇ. ئىمام زەھەبى ئىمام ھاكىمنىڭ قارىشىغا قوشۇلىدۇ. شەيخ ئەلبانىي رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىسنىڭ ئىسنادى توغرا راۋىلىرى ئىشەنچلىك دەپ، سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى 2-توم 336-بەت 771-نومۇرلۇق ھەدىستە كەلتۈرگەن].

2- ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىپ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «**مەھدى بىزنىڭ خانىدانىمىزدىن بولۇپ، ئاللاھ تائالا ئۇنى بىر كېچىدە ئىسلاھ قىلىدۇ.**» [مۇسنەدى ئىمام ئەھمەد 2-توم 58-بەت 645-ھەدىس. مەرھۇم ئۇستاز ئەھمەد شاكىر بۇ ھەدىسنى تەكشۈرۈپ ئىسنادىنى سەھىھ دېگەن. سۈنەن ئىبنى ماجە 2-توم 1367-ھەدىس. شەيخ ئەلبانىي رەھىمەھۇللاھ سەھىھ جامى ئەسسەغىردە 6735-ھەدىستە سەھىھ دەپ كەلتۈرگەن].

ئىبنى كەسىر رەھىمەھۇللاھەدىستە بايان قىلىنغان **ئاللاھ تائالا ئۇنى بىر كېچىدە ئىسلاھ قىلىدۇ**، دېگەن سۆزنى چۈشەندۈرۈپ مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ تائالا ئۇنى مەغپىرەت قىلىدۇ، ھەقىقە مۇۋەپپەقىيەت قىلىدۇ، ئىلگىرى بىلمىگەن نەرسىلىرىنى ئىلھام قىلىدۇ ۋە

توغرا يولغا باشلايدۇ. "ئۇرۇش ۋە پىتىنلەرنىڭ نىھايىتى" ناملىق ئەسەرنىڭ تاھا زەيتى تەھقىقلىغان نۇسخىسى 1-توم 29-بەت].

3-ئەبۇ سەئىد ئەلخۇدرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «مەھدى مېنىڭدىن، ئۇنىڭ پېشانىسى كەك، بۇرنى قاڭشارلىق تۈز، ئۇ زۇلۇمغا چۆمگەن زېمىندا يەتتە يىل ئادالەتنى بەرپا قىلىدۇ.» [سۈنەن ئەبۇداۋۇد (ئىمام مەھدىگە ئالاقىدار بۆلىمى) 11-توم 375-بەت 4265-ھەدىس. ھاكىم مۇستەدرەك ناملىق ئەسىرىنىڭ 4-توم 557-بەتتە، بۇ ھەدىس مۇسلىمنىڭ شەرتىگە چۈشىدىغان بولسىمۇ ئەمما بۇخارىي ۋە مۇسلىم كەلتۈرمىگەن دەيدۇ. سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى 6736-ھەدىس].

4-ئۇمۇمۇ سەلەمە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «مەھدىنىڭ نەسەبى ماڭا تۇتىشىدۇ، ئۇ مېنىڭ خاندانىمدىن، پاتىمە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن ئەۋلادلىرىدىن.» [سۈنەن ئەبۇ داۋۇد 11-توم 373-بەت. سۈنەن ئىبنى ماجە 2-توم 1368-ھەدىس. ئەلبانىي رەھىمەھۇللاھ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا 6734-ھەدىستە سەھىھ دەپ كەلتۈرگەن].

5-جابر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىسا ئەلەيھىسسالام ئاسماندىن چۈشكەن ۋاقتىدا، زېمىندىكىلەرنىڭ ئەمىرى (باشلىقى) مەھدى بولۇپ، ئۇ ئىسا ئەلەيھىسسالامغا: بىزگە ئىمام بولۇپ ناماز ئوقۇپ بەرسىلە دەيدۇ. ئىسا ئەلەيھىسسالام: ياق، ئاللاھ تائالا بۇ ئۈممەتنى ھۆرمەتلەپ، ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنى بەزىلىرىگە ئەمىر بولۇشىنى ئىرادە قىلدى،» دەيدۇ. سەھىھ مۇسلىمدا: «ئىسا ئەلەيھىسسالام ئاسماندىن چۈشكەن ۋاقتىدا، زېمىندىكىلەرنىڭ ئەمىرى ئىسا ئەلەيھىسسالامغا: بىزگە ئىمام بولۇپ ناماز ئوقۇپ بەرگىن دەيدۇ. ئىسا ئەلەيھىسسالام: «ياق، ئاللاھ تائالا بۇ ئۈممەتنى ھۆرمەتلەپ، سىلەرنىڭ بەزىلىرىڭلارنى بەزىلىرىڭلارغا ئەمىر بولۇشۇڭلارنى ئىرادە قىلدى،» دەيدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى 225-ھەدىس].

6-ئەبۇ سەئىد ئەلخۇدرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىزدىن بولغان بىرى ئىمام بولىدۇ، مەريەم ئوغلى ئىسا ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ناماز ئوقۇيدۇ.» [ئەبۇ نۇئەيم "مەھدى توغرىسىدا خەۋەرلەر" ناملىق ئەسىرىدە بايان قىلغان. شەيخ ئەلبانىي رەھىمەھۇللاھ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى ناملىق ئەسىرى 5-توم 219 -بەتتە 5796-ھەدىستە سەھىھ دەپ كەلتۈرگەن].

7-ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: دۇنيا يوقالماي ياكى ئاخىرلاشماي تۇرۇپ، مېنىڭ خاندانىمدىن بولغان بىر كىشى ئەرەبلەرگە رەھبەر بولىدۇ، ئۇنىڭ ئىسمى مېنىڭ ئىسمىمغا، دادىسىنىڭ ئىسمى دادامنىڭ ئىسمىغا مۇۋاپىق كېلىدۇ. [مۇسنىدى ئەھمەد 5-توم 199-بەت 3573-ھەدىس. سۈنەن ئەبۇ داۋۇد 11-توم 370-بەت].

ئىمام مەھدېنىڭ ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى توغرىسىدىكى ھەدىسلەر بەزى ئالىملارنىڭ بايانغا كۆرە، مەنىۋىي تەرەپتىن مۇتەۋاتىرلىق دەرىجىسىگە يەتكەن. تۆۋەندە ئۇلارنىڭ بۇ بەزى قاراشلىرىنى بايان قىلىمىز:

1- ھاپىز ئەبۇ ئەلھەسەن ئەلئابىرى مۇنداق دەيدۇ: ئىمام مەھدى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ خاندانىدىن ئىكەنلىكى، يەتتە يىل ئەمىر بولىدىغانلىقى، زېمىندا ئادالەتنى بەرپا قىلىدىغانلىقى، ئىسا ئەلەيھىسسالام ئاسماندىن چۈشۈپ ئۇنىڭ دەججانى ئۆلتۈرۈشىگە ياردەم بېرىدىغانلىقى، شۇ كۈنلەردە ئۇ ئۈممەتكە ئىمام بولىدىغانلىقى ۋە ئىسا ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ناماز ئوقۇيدىغانلىقى توغرىسىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بايان قىلىنغان خەۋەرلەر ئىنتايىن كۆپتۇر.

2- مۇھەممەد ئەلبەرزەنجى: "قىيامەتنىڭ ئالامەتلىرىنىڭ تارىلىشى" ناملىق ئەسىرىدە مۇنداق دەيدۇ: "قىيامەت يېقىنلاشقاندا ئاشكارا بولىدىغان چوڭ ئالامەتلەر كۆپ بولۇپ، ئۇنىڭ بىرىنچىسى ئىمام مەھدېنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشىدۇر. بۇ ھەقتە تۈرلۈك شەكىلدە ھەدىسلەر رىۋايەت قىلىنغان بولۇپ، ھەممىنى توپلاش قىيىن بولىدۇ.

مۇھەممەد بەرزەنجى يەنە مۇنداق دەيدۇ: شۇنى بىلىشىڭىز كېرەككى، ئىمام مەھدېنىڭ ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى، ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام خاندانىدىن، پاتىمە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ ئەۋلادلىرىدىن ئىكەنلىكى توغرىسىدىكى ھەدىسلەر مەنىۋىي تەرەپتىن مۇتەۋاتىرلىق دەرىجىسىگە يەتكەن بولۇپ، بۇنى ئىنكار قىلىشنىڭ ھېچ ئاساسى يوق.

3- ئەللامە مۇھەممەد سەپارىنى مۇنداق دەيدۇ: "ئىمام مەھدېنىڭ زامان ئاخىردا ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى توغرىسىدا رىۋايەت قىلىنغان ھەدىسلەر مەنىۋىي تەرەپتىن مۇتەۋاتىرلىق دەرىجىسىگە يەتكەن بولۇپ، بۇ ھەدىس ئەھلى سۈننەت ئالىملىرىنىڭ ئارىسىدا كەڭ تارقىلىپ ھەتتا بۇ ئەقىدە مەسىلىلىرىدىن بىرى بولۇپ سانالدى. مەھدېنىڭ ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى توغرىسىدا نۇرغۇن ھەدىس ۋە ئەسەرلەر زىكىر قىلىندى، شۇنداقلا بۇ ھەدىسلەرنى بايان قىلغان ساھابىلەرنىڭ ئىسىملىرىمۇ بايان قىلىندى.

مۇھەممەد سەپارىنى رەھىمەھۇللاھ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: بۇ توغرىدىكى ھەدىسلەر كۆپلىگەن ساھابىلاردىن بايان قىلىنغاندىن تاشقىرى، ئۇلاردىن كېيىنكى دەۋردە تابىئىنلارمۇ بۇ ھەقتە قەتئىيلىكنى ئىپادىلەيدىغان دەلىللەرنى توپلىغان. ئىمام مەھدېنىڭ ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىشىغا ئىشىنىش ۋاجىپ بولغان مەسىلىلەردىن بولۇپ، بۇ ئەھلى سۈننەت ۋەلجەمائە ئېتىقاتىدىكى كىشىلەرنىڭ ئەقىدە كىتابلىرىدا قەيت قىلىنغان مۇھىم مەسىلىلەرنىڭ بىرىدۇر.

4- ئىمام شەۋكانىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىشى كۈتىلىۋاتقان ئىمام مەھدى توغرىسىدا ئەللىكتىن ئارتۇق ھەدىس رىۋايەت قىلىنغان بولۇپ، ھەدىسلەر مەنا جەھەتتە مۇتەۋاتىرلىق دەرىجىسىگە يېتىدۇ. ئۇ ھەدىسلەرنىڭ بەزىسى سەھىھ، بەزىسى ھەسەن يەنە بەزىلىرى زەئىپ بولسىمۇ باشقا ھەدىسلەر بىلەن كۈچلىنىدۇ. بۇ توغرىدا كەلگەن ھەدىسلەر شەك-شۈبھىسىز مۇتەۋاتىردۇر. بەلكى ھەدىس قاندىلىرىنىڭ ھەممىسىدە بېكىتىلگەن بويىچە، مۇتەۋاتىر دېگەن ھۆكۈم بۇنىڭدىنمۇ تۆۋەنرەك (يەنى سانى ۋە راۋىلىرى ئاز) ھەدىسلەرگە مۇۋاپىق كەلگەن ئىكەن، ئەلۋەتتە بۇ ھەقتىكى ھەدىسلەرگە

مۇۋاپىق كېلىدۇ. ساھابىلاردىن مەھدىنىڭ چىقىشى توغرىسىدا بايان قىلىنغان ئەسەرلەر ناھايىتى كۆپ بولۇپ، ئىجتىھاد قىلىشقا ئىمكانىيەت بولمىغان بۇنداق مەسىلىلەردە بۇ ئەسەرلەرگە مەرىپۇ (يەنى يەغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا نىسبەت بېرىلىدىغان) ھادىسەلەرنىڭ ھۆكۈمى بېرىلىدۇ.

5- ئەللامە شەيخ سىدىق ھەسەلخان رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئىمام مەھدىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى توغرىسىدىكى ھەدىسلەر تۈرلۈك شەكىلدە رىۋايەت قىلىنغان بولۇپ، ئومۇمى جەھەتتىن مەنبۇي مۇتەۋاتىر دەرىجىسىگە يېتىدۇ، ئۇ ھەدىسلەرمەشھۇر ھەدىس توپلاملىرى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىسلامى توپلاملار، مۇسەئەلەر ۋە قامۇسلاردا بايان قىلىنغان.

6- شەيخ مۇھەممەد جەپەر ئەل كەتتەنى مۇنداق دەيدۇ: سۆزنىڭ خۇلاسىسى؛ ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىشى كۈتىلىۋاتقان ئىمام مەھدى توغرىسىدا، دەججالنىڭ چىقىشى ۋە ئىسا ئىبنى مەرىەم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاسماندىن چۈشىشى توغرىسىدا بايان قىلىنغان ھەدىسلەر مۇتەۋاتىرلىق دەرىجىسىگە يېتىدۇ. [يۇسۇپ ئىبنى ئابدۇللاھ ئەلۋابىلىنىڭ "قىيامەتنىڭ ئالامەتلىرى" ناملىق ئەسىرى 195 - 203-بەتلەرگە قارالسۇن].

شۇنى بىلىش كېرەككى، نۇرغۇن كاززابلار ئىمام مەھدى توغرىسىدا يالغان ھەدىسلەرنى توقۇپ، كاززابلاردىن مەلۇم شەخسنى مەھدى دەپ بېكىتكەن ياكى مەھدىنى ئەھلى سۈننە ۋە لەجەمائە ئېتىقاتىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ غەيرىدىن دەپ دەۋا قىلغان. شۇنىڭدەك كۆپلىگەن يالغانچى- كاززابلار ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنى ئالداش، ئىسلامنىڭ شان- شەرىپىنى چۈشۈرۈش ۋە ئەرزىمەس دۇنيا مەنپەئەتىگە ئېرىشىش ئۈچۈن ئۆزىنى ئاخىر زاماندا ئوتتۇرىغا چىقىدىغان ئىمام مەھدى دەپ دەۋا قىلغان. ھەتتا ئۇ يالغانچىلارنىڭ بەزىلىرى سىياسى ئۆزگىرىش، ئىنقىلاب قوزغىغان، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمىگەن نۇرغۇن كىشىلەر ئۇلارغا ئەگەشكەن، ياكى مەلۇم دۇنيا مەنپەئەتىنى دەپ ئۇلارنى قوللىغان، ئاندىن ئۇ يالغانچىلار مەغلۇب بولغاندا كىشىلەرنىڭ ئالدىدا ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقى، ساختىپەزلىكى ۋە مۇناپىقلىقى ئاشكارا بولغان. ئۇ ئىشلار ئەھلى سۈننە جەمئىيىتىنىڭ ئىمام مەھدى توغرىسىدىكى قارىشى ۋە ئېتىقادىغا ھېچقانداق زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئىمام مەھدى (ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن) زېمىندا ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىش ئۈچۈن چوقۇم ئوتتۇرىغا چىقىدۇ.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.

تەرجىمە قىلغۇچى: سەيپىددىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: نىزامىددىن تەمكىنى